

IZ „ROMEA IN JULIJE“

W. SHAKESPEARE — O. ŽUPANČIČ

Drugo dejanje, drugi prizor.

(Na Capuletovem vrtu. Romeo nastopi.)

Romeo: Kdor ni še čutil ran, se smeje praskam.
(Julija se prikaže ob oknu.)

Stoj, kaj je sinilo skoz okno tam?
To je iztok, in Julija je sonce.
Sonce, na plan! Ubij zavidno luno,
ki hira in blede od žalosti,
da ti, nje dekla, lepša si od nje.
Ne služi ji, ko je tako zavidna!
Njenih Vestalk bolehno-bleda noša
je za neumnice samo: stran z njo!
Ona je, moja miljena mladenka!
O da bi vedela, da je! —
Zdaj govori, vendar ni rekla nič:
oko le govori, odgovorim mu. —
Predrzen sem; ne govori z menoj:
najlepši zvezdi dve vsega neba,
ki ju opravki kličejo drugam,
rotita nje oči, naj lesketata
v okrožju njunem, dokler bosta stran.
Da pa oči so njene tam, in zvezde
pod njenim čelom, soj bi njenih lic
temnil ti zvezdi kakor sonce svečo;
a z neba njene bi oči v nižine
z blesketom takim skozi noč žarele,
da ptice jutrnjico bi zapele. —
Kako oprla lice je ob roko!
O, da sem rokavica na tej roki
in ji poljubljam lice.

Julija: O gorje!

Romeo: Zdaj govori: —
o, spregovori, angel jasni, spet!
Saj ti žariš v tej noči nad menoj
kakor krilat nebeški sel očem,
v začudenju odprtih, smrtnikov,
ki mečejo se vznak, da zro za njim,
ko reže leno plavajoče oblake,
pozibujé na zračnih se valeh.

Julija: O Romeo, zakaj si Romeo?
Očetu se, imenu odpovej,
če ne, prisezi, da si ljubi moj,
in jaz ne bom več Capuletova.

Romeo (zase): Naj še poslušam? Naj spregovorim?

Julija: Samo ime je tvoje moj sovražnik;
ti bil bi ti, čeprav ne bil bi Monteg.

Kaj pa je Monteg? Roka, noga ni,
obraz ni, niti kak drug del človeka.
Preberi si ime! Kaj je ime?
To, čemur roža pravimo, dišalo
bi prav tako lepo z imenom drugim;
in Romoe, da se drugače kliče,
popolnost svojo bi ohranil vso: —
o Romeo, odloži to ime,
in zanj, ki bitja tvojega ni del,
ná mene vso.

Primem te za besedo:
reci mi »ljubi!« in prekrščen bom;
poslej več nočem biti Romeo.

Julija: Kedo si, ki zagrnjen v noč, tako
si vrnil v mojo se skrivnost?

Romeo: Ne vem,
kako z imenom naj izdam, kdo sem:
svoje ime, svetnica, sam mrzim,
ker je sovražnik tvoj. Da ga imam
napisanega, pa bi ga raztrgal.

Julija: Uho mi ni užilo sto besed
iz tvojih ust, vendar poznam tvoj glas.
Kaj nisi Romeo, in Montegov?

Romeo: Ni to, ni ono, če ti ni po volji.

Julija: Kako, povej, si prišel, in čemu?
Zid je visok, težko ga je prelezt;
pomisli, kdo si: tu te čaka smrt,
če te zaloti kak sorodnik moj.

Romeo: Prenesla me ljubezni je perot:
ljubezni ne ubrani zid kamén;
in kar ljubezen more, to si upa:
sorodstvo tvoje me ne zadrži.

Julija: Če te zapazijo, te umore.

Romeo: Oko mi tvoje je nevarnejše
ko dvajset mečev: le prijazno zri,
in zlobe njihove se ne bojim.

Julija: Sam Bog ne daj, da bi te tu našli.

Romeo: Noči me plašč zakriva njih pogledom;
a naj me le dobe, če me ne ljubiš:
mar naj od srda njihovega umrem,
ko da bi živel brez ljubezni tvoje.

Julija: Kedo ti je pokazal semkaj pot?

Romeo: Ljubezen, ta me gnala je iskati;
svèt mi je dala, jaz pa njej oči.
Nisem krmar; a če bila bi daleč
kot pusti breg najzadnjega morja,
odrinil bi za takošnim zakladom.

Julija: Saj veš, da noč zagrinja mi obraz,
sicer bi kri mi v lice šinila
za to, kar govorila sem nocoj.

Rada bi se držala, zatajila
besede vse: a proč, zunanja šega!
Me ljubiš? Vem, da mi porečeš: »Ljubim!«
in bom verjela; toda, če prisežeš,
morda izbegneš. Jupiter baje
zaljubljenim prisegam se kar smeje.
O mili Romeo, če ljubiš, to
odkritosrčno mi povej; če misliš,
da sem se le prehitro ti udala,
bom mračna, hladna, ti porečem »ne«,
da snubil boš; sicer ne za ves svet.
Res, lepi Monteg, preiskrena sem,
zato se zdim ti lahkomiselna:
toda verjemi, da ti bom zvestejša
od tistih, ki se spretno branijo.
Bolj bi se krčila, to ti priznam,
če ne bi neopažen slišal bil
prej mojih zdihljajev: zato oprosti,
in naj se ti ne zdi vihrava sla,
kar ti je razodela temna noč.

Romeo: Prisežem ti na luno blaženo,
ki po vejevju tam srebro preлива —

Julija: O, ne prisegaj na nestalno luno,
ki venomer se menja v svoji obli,
da ti srce ne bo tako nestalno.

Romeo: Na kaj prisežem naj?

Julija: Sploh ne prisegaj;
ali če češ, na sebe samega,
božanstvo, ki pred njim jaz malikujem,
pa ti verjela bom.

Romeo: Če mi ljubezen —

Julija: Ne, nič priseg: čeprav sem te vesela,
vesela nisem nočne te zaveze:
prenagla je, prenepremišljena,
ko blisk, ki mine, preden moreš reči:
»Glej, bliska se.« — Predragi, lahko noč!
Ljubezni popek topli letni dih
nemara da razvije v krasen cvet
do dne, ko se prihodnjič snideva.
Zdrav, zdrav! Mir in pokoj, ki ga uživa
moje srce, naj vate se izliva!

Romeo: O, greš, in jaz ostanem neodrešen?

Julija: S čim mogel biti bi nocoj potešen?

Romeo: Za mojo vrni svojo mi prisego.

Julija: Dala sem jo, še preden si jo prosil.
A rada bi, da je še nisem dala.

Romeo: Preklicala bi jo? Čemu, premila?

Julija: Da radodarna bi ti spet jo dala.
Pa saj želim le to, kar že imam:
dobrota in ljubezen v srcu mojem

- brezmejni sta, brezdanji kot morje;
čim več ti podarim, tem več imam,
zakaj oboje v meni je brez kraja.
Šum slišim v izbi; zbogom, dragi moj! —
(Notri kliče dojka.)
- Da, dojka! — Mili Monteg, bodi zvest.
Počakaj malo, pridem še nazaj.
(Zgine od okna.)
- Romeo: O blažena, preblažena mi noč!
Bojim se, da je vse le nočni sen,
prelep, presladek, da bi bil resnica.
(Julija zgoraj se vrne.)
- Julija: Še tri besede, pa res lahko noč.
Če pot ljubezni tvoje je poštena
in meri na poroko, daj mi glas
po slu, ki jutri ga napotim k tebi,
kje in kedaj naj se vrši obred,
in srečo svojo predte položim
in pojdem križem svet s teboj, gospod.
- Dojka (zadaj): Gospodična!
Julija: Pridem takoj; — Če pa ne misliš dobro,
te prosim —
- Dojka (notri): Gospodična!
Julija: Saj, takoj!
Ne snubi več in pusti me v bridkosti:
Jutri ti pošljem glas.
- Romeo: Naj se mi duša —
Julija: Tisočkrat lahko noč!
(Odide zgoraj.)
- Romeo: Tisočkrat težka, ko se skriješ, luč. —
Fant k ljubici — kot šolarček od knjig;
od nje — kot v šolo z glavo polno brig.
(Se umakne. Julija se vrne k oknu.)
- Julija: St, Romeo, st! — Ah, da kot sokolar
bi znala spet privabiti sokola!
Odvisnost je hripava, govoriti
ne sme na glas; sicer razgnala bi
votlino, v kateri spi Odmev, in moral
ohripaveti bolj bi nego jaz,
ko venomer bi klical Romeo!
- Romeo: To moja duša kliče moje ime:
srebrno-sladko glas zaljubljenih
kot rahla godba skozi noč zveni
pozornemu ušesu.
- Julija: Romeo!
Romeo: Premila?
Julija: Obkorej naj jutri zjutraj
ti pošljem sla?
- Romeo: Okrog devete ure.

- Julija: Ne zamudim: dotlej je dvajset let.
Ne vem več, kaj sem te poklicala.
- Romeo: Naj tu stojim, dokler se ne domisliš.
- Julija: Pozabim naj, zato da boš tu stal,
pomneč, kako te rada tu imam.
- Romeo: Stal bom, da vse pozabiš, in da jaz
pozabim, da je kje drugje moj dom.
- Julija: Dani se, rada bi, da si odšel,
a dalj ne nego ptiček paglavcu,
ki ga pusti, da odskaklja mu z roke
kakor ubog ujetnik na verigi,
a brž ga z nitko spet nazaj potegne
ter iz ljubezni krati mu svobodo.
- Romeo: Rad bil bi ptiček tvoj.
- Julija: O, da bi bil!
A ljubkala bi te do mrtvega.
Zdrav, zdrav! Ločitev bol tako je sladka,
da bi do jutra mi bila prekratka.
(Odide od okna.)
- Romeo: Da bi v očeh ti sen, mir v prsih bival!
Da jaz sem sen in mir, bi tam počival!
Zdaj v celo grem duhovnega očeta,
to srečo pravit in iskat si sveta.
(Odide.)

Iz petega prizora v tretjem dejanju.
(Odprta galerija pred Julijino sobo, ki gleda na vrt.)

- Julija: Kaj hočeš stran? Saj ni še blizu dan:
saj to je slavec bil in ne škrjanec,
ki ti prešinil plaho je uho;
vso noč žgoli tam na granatniku:
verjemi, dragi, da je slavec bil.
- Romeo: Bil je škrjanec, jutra oglasnik,
ne slavec: glej, zavisten svit obroblja
razmaknjene oblake tam na vzhodu:
noči so sveče dogorele, dan
veseli vstaja nad meglene vrhe.
Če grem, bom živ, če tu ostanem, mrtev.
- Julija: Ta luč ni dnevna luč; jaz vem to, jaz:
svetloben hlap je, ki ga sonce dviga,
da drevi bil bi ti za plamenico
in svetil ti na poti v Mantovo:
zato ostani, — ni še sila stran.
- Romeo: Naj me ujamejo, naj me vsmrte,
meni je všeč, če hočeš ti tako.
Ta sivi svit ni jutra še oko,
le blede odsev je Luninega čela;
in tudi ni škrjančeva to pesem,

- ki tam visoko bije ob obok:
ni mi, da šel bi, mar bom tu ostal:
kar pridi, smrt, če Juliji je prav.
No, dušica? Kramljajva — ni še dan.
- Julija: Dan je, dan je! Odtod! Le hitro stran!
Škrjanec je, ki poje tak nevbrano,
hrešči neznosno in ostro vrešči.
Da sladka pesem je škrjančeva?
Tale že ne, ko nama slast greni:
saj ta te glas iz mojih rok odganja,
ko kakor lovski rog nam dan oznanja.
Sedaj pa stran; svetló je in svetleje.
- Romeo: Temno le v duši nama, vse temneje!
(Dojka nastopi.)
- Dojka: Gospodična!
Julija: Dojka?
Dojka: Gospa grofica je na poti k vam:
napočilo je jutro; pazite!
(Odide.)
- Julija: Skoz okno noter dan, življenje ven!
Romeo: Pozdravljena! Poljub, in brž na pot!
(Prepleza okno.)
- Julija: Odšel? Predragi, miljeni gospod!
Pošiljaj glas mi vsak dan vsake ure,
saj vsak trenutek mi je mnogo dni:
o, po računu tem bom kaj priletna,
preden zagledam zopet Romea!
- Romeo: Pozdravljena!
Prav vsako priliko bom poiskal,
da, ljubljena, ti sporočim pozdrav.
- Julija: O, misliš, da se snideva še kdaj?
- Romeo: Ne dvomim nič, in o vsem tem trpljenju
bova nekoč še presladko kramljala.
- Julija: O Bog, nesrečo sluti mi srce!
Ko gledam te tako globoko spod,
se zdiš mi kot mrlič na dnu gomile:
oko me vara, ali pa si bled.
- Romeo: Prav taka zdi se meni tvoja glava:
skrb nama pije kri. O zdrava, zdrava!
(Odide spod.)
- Julija: O sreča, pravijo, da si nestalna:
če si zares, kaj z njim bi, ki je zvest?
Bodi nestalna, potlej, upam, dolgo
držala ga ne boš, temveč ga pošlješ
meni nazaj.